

שנת ישרים

על הערה אחת מן ההקדמה לסיפרה של דניאלה שמי. מיטבה. שני חדרים וסלון לא גדול («איגרת העורך», העולם הזה 10.9.86).

כל הכבוד לאמא של דניאלה שמי. אצלה לא מקובל ללכת לישון אחר השעה 11. גם אצלי לא.

ועם זה באמת יש לי בעיה. הילדים שלי לא מבינים מדוע אני מבקש לסגור את הטלוויזיה אחרי מבט לחדשות. החברים שלי לא מבינים מדוע אין אנו מצטרפים אליהם להצגה שניה, והידידים שלי לא מבינים מדוע אני מבכר לארח אותם בכיתה בשבת אחר-צהריים ולא ביום שלישי בחצות.

לכל אלה, וגם לדניאלה שמי, אני מבקש להסביר: רק מי שהולך לישון בסביבות 11, מסוגל לקום רענן וער בסביבות 6 בבוקר. ולמה אדם צריך לעשות זאת? פשוט מאוד, כדי לצאת

הכוכבים דוברים אמת

על תחזית ההורוסקופ לשנת תשמ"ז (העולם הזה 1.10.86).

ממש לא ייאמן עד כמה ההורוסקופ של מרים בנימיני קולע בול. רק ירדתי לרחוב. ביום השלישי בערב, כדי לקנות את גליון ראש-השנה, וכבר החלו להתגשם התחזיות המובאות בו. דבר ראשון: שנה גשומה. כי עד שהספקתי לשוב הביתה נרטבתי עד לשד עצמותי מהיורה המכול.

עכשיו אני מחכה בכליון-עיניים למימוש התחזית האישית שלי (אני בן מזל מאזניים): «המון הצלחה אצל בני המין השני»
אשר איתני, תל-אביב

החרב של שקספיר

על שמה הנכון של עיר-הולדתו של ויליאם שקספיר («קולנוע», העולם הזה 24.9.86).

בירדה, ופירסמו תאריך כוב. פסיכולוג יותר מרושע יאמר: הביטאון של מיפלגת-העבודה פשוט לא יכול לסבול כי הפרשה הזאת, הממשיכה להסעיר את המדינה זו השנה השלישית, מרצה תודות להעולם הזה. הוא זיף את התאריך וקיווה שהקוראים לא ישימו לב.

כך או כך, במדוע או שלא במדוע, פועלת כאן שינאה תרומית ל-שבועון המסויים, שינאה האופיינית למיפלגה זו עוד מימי כן-גוריון.

עובדות

לא הייתי מתעכב על מיקרה זה, אלמלא הוא שיקף תופעה כללית הרבה יותר. הוא אופייני דווקא לשמאל, אין דבר יותר קל מאשר לברר עוכרות ה- נוגעות לעיתונים. העיתונים מודפסים, שחור על גבי לבן, ונאספים בארכיונים. מה קל יותר מאשר לברר איזה עיתון פירסם מה ומתי? אך קורים דברים מחריים.

ביטאון מסויים, שמאלי מאוד, המופיע בארץ והגשלה לכל העולם, פירסם אף הוא את האגדה כאילו היה הפירסום הראשון בחדשות. פנינו אליו כדי להעמיד אותו על העובדות. הוא התגצל ופירסם תיקון.

ביטאון אחר, גם הוא שמאלי מאוד, המופיע כחול, הגיב בצורה אחרת. אחרי שפירסם את אותה האגדה, והועמר על טעותו, הגיב במכתב פרטי, בנוסח מיוחד-במינו: «אתם טוענים דבר אחד, וכל העיתונים הישראליים טוענים דבר אחר». הוא לא תיקן ולא התגצל. מן הראוי למסגר מכתב זה. אין עוד עובדות. יש «גירסות». יש גירסה שעכשיו יום, וגירסה אחרת שעכשיו לילה. הרוב קובע. לעיתון חדשות מגיעה הזכות שהוא היה הראשון שפירסם את דבר התמנתה של ועדת זורע, הרף איסור הצנזורה. על כך נסגר העיתון לכמה ימים. אבל לא היה לזה שום קשר לגילוי היסודי, שפוצץ את הפרשה: פירסום התצלום של האסיר החי. אולם פעולה זו של הצנזורה נגד חדשות די היה בה כדי ליחס לו, ברעבר, דברים שלא עשה.

אם אכן יש «גירסה של כל העיתונים» כאילו חדשות הוא שפירסם את התצלום, יש להציג לפסיכולוגים שאלה נוספת: איך יכולה להשתרש «גירסה», שאין בה ולא כלום עם האמת? איך משתכנעים «כל העיתונים» שעכשיו לילה, כשדי להעיק מכתב מבעד להלון כדי להיווכח שעכשיו צהריים?

אין ספק שפועלים כאן מגיעים פסיכולוגיים עמוקים. כבר עמדנו לא פעם על התופעה המוזרה של השתרשות אמונת-כזב ציבוריות. הדוגמה הנר- לטת לכך היא האמונה הכללית כי בגבול-הצפון שרר, ערב מילחמת-הלבנון, מצב של גיהנום. מתורעת-הציבור נמתקה בליל העובדה שבמשך 11 החודשים שקדמו למילחמה שררה בגבול זה שבת-נשק בין ישראל לאש"ף. שהושגה על- ידי הדיפלומט האמריקאי פיליפ חביב. במשך כל התקופה הזאת לא היתה בגבול הזה אף תקרית אחת של ירי-בוקנות או חרידה. הציבור רצה לשכוח, והוא שכח.

נראה כי בקרב חלק מהעיתונות פועל לגבי העולם הזה יחס תהיבתי דומה, המשבש את התודעה.

מדוע הוא חזק דווקא בצד השמאלי לפסי- כולוגים פיתרונם.

ד.א.א.א.א.

קווא יני.

מזנה לפני מיסמך עיתונאי מיוחד-במינו. הייתי הופך אותו להומרלימד — לא דווקא בפאקולטה לעיתונות, אלא בפאקולטה לפסי- כולוגיה.

זהו גליון חודש ספטמבר 1986 של כתבי-עת בשם מינון, המופיע בכל מיני שפות מטעם מיפלגת-העבודה.

במספר 13 של הוצאה האנגלית מופיעה מיסגרת על תולדותיה של פרשת השב"כ. הי- כרים ערובים לפי הסדר הכרונולוגי: 12.4.84 — הטפת האוטובוס 13.4.84 — הריגת שני הטרוריסטים 29.4.84 — העיתון חדשות מפרסם את תמונתו של אחד הטרוריסטים כשהוא מובל מן האוטובוס. בעודו בחיים.

בראש העמוד מופיע תצלום גדול של אותו גליון של חדשות. אפשר לקרוא שם בעין בלתי- מזויינת: «יום שלישי, כ"ז אייר תשמ"ד, 29.5.1984»

כלומר: הפירסום שעליו מדובר הופיע תורש ימים — חודש גודלי מאוד — אחרי התאריך שהוכר בכתבה של מינון.

לשון אחרת: הירחון של מיפלגת-העבודה זיף את התאריך בכתבתו, והעביר אותו מחודש מאי

חדשות, 29.5.84. סליחה, טעות בחודש!

לחודש אפריל, כדי להגחיל לחדשות את הפיר- סום הראשון.

האמת היא שהפירסום הראשון, שפוצץ את הפרשה כולה, היה בגליון העולם הזה שנשא את התאריך 25.4.84 (ושהופיע בערב שלפני כן). חדשות פירסם את התמונה שלו לראשונה כעבור חודש וארבעה ימים, ב-29 במאי, וכן עשה מעריב. שני העיתונים האלה הסכימו מרצונם שלא לפרסם את התצלום לפני כן — גם אחרי שהצנזורה כבר התיירה את הפירסום, בעיקבות הדעתו של העולם הזה שהוא פוגה לבג"ק.

שינאה

תהומית

הנה שאלה לפסיכולוגים: מה מביא עיתון, שכוחאי מחשיב את עצמו כביטאון רציני, לעשות עבודה כה גסה של זיוף?

פסיכולוג נדיב יאמר: זה לא בכוונה. בעלי הכתבה הכניסו לעצמם לראש שחדשות היה בעל הפירסום הראשון, ועל כן התעלמו מן התאריך המופיע בראש גליון חדשות שהיה

ממלכה אחת, עם אחד, אל אחד! הירוחרים לגבי המקורות

לעבודת יומו (ואת אומרת, אם הוא חייב לעבור). דויד חסון, תל-אביב

מיכתבים למערכת

העולם הזה שומר לעצמו את הזכות לערוך מיכתבי קוראים מסיבות לשוניות. מישפטיות או טכניות.

אביר על סוס מהיר

מאז ומתמיד שיתפו קוראי העולם הזה את עמיתיהם ואת עורכי העולם הזה גם בבעיותיהם האישיות. לפעמים הם עושים זאת אפילו בשירים, בריוק כפי שעשה זאת הקורא מיכאל קין, במיכתב למערכת העולם הזה, שהתי- פרסם בגליון שהופיע השבוע לפני 25 שנה:

בעירי, בירושלים, לא בת אחת ולא שתיים מכוורות הן להחריד (אך זה יכול לקרות תמיד).

הבעיה היא קצת אחרת. מרה יותר וגם בווער: אצלנו כשמוצאים כבר בת שיש בה משהו (ולוא גם קצת), הרי חושבת היא עצמה שהיא לוי טילור או מת.

מחכה היא לאביר, שיבוא על סוס מהיר, או לאמריקאי דווקא כמו באגדות הסבתא.